

ЮВІЛЕЙ МИХАЙЛА ВАСИЛЬОВИЧА КОСТИЦЬКОГО

Михайло Костицький народився 11 листопада 1947 р. в с. Заріччя Яремчанського району Станіславської (нині — Івано-Франківської) області. З 1953 до 1961 р. навчався в Зарічанській восьмирічній школі, а потім ще протягом трьох років у Делятинській середній школі. Після школи працював у будівельній бригаді.

1966 р. вступив на юридичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка, де навчався у відомих учених і педагогів — С. Базилевича, А. Жалінського, В. Калиновича, В. Кульчицького, М. Накловича, Т. Цигелика та інших, закінчивши з відзнакою у 1971 р. Після закінчення університету — консультант із судової роботи Львівського обласного відділу юстиції.

З жовтня 1973 р. — асистент кафедри кримінального права і процесу Львівського університету. Пізніше був обраний старшим викладачем, доцентом та призначений заступником завідувача цієї кафедри. Викладав кримінальне право, кримінальний процес, судову статистику, кримінологію, виправно-трудове право. З 1975 р. практикував як експерт-психолог, спеціалізуючись на проведенні судово-психологічних, комплексних психолого-психіатричних і медико-психологічних експертиз.

1974 р. направлений на стажування до відділу судової психології Інституту прокуратури у Москві, який очолював професор О. Ратінов, автор першого підручника із судової психології. Того ж року Михайло Васильович вступив до заочної аспірантури Інституту прокуратури у відділ професора О. Сахарова, а з 1977 до 1978 р. продовжив навчання в аспірантурі на стаціонарі у Всесоюзному науково-дослідному інституті із вивчення причин і проблем запобігання злочинності (Москва). 30 травня 1978 р. успішно захистив дисертацію з кримінології «Інформаційне забезпечення профілактики злочинів», а в серпні того ж року був затверджений кандидатом юридичних наук.

1981 р. М. Костицькому було присвоєно вчене звання доцента кафедри кримінального права та процесу, проте його цікавила психологія — з 1981 до 1982 р. він навчався на психологічному відділенні факультету підвищення кваліфікації Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова і отримав кваліфікацію «викладач психології».

За активної участі Михайла Васильовича було скликано установчий з'їзд Товариства психологів України, на якому він головував. Президентом Товариства обрали відомого вченого академіка Олександра Киричука, а віцепрезидентом — Михайла Костицького.

З 1986 до 1988 р. навчався в докторантурі у Львівському державному університеті. 20 вересня 1990 р. успішно захистив дисертацію на стику юридичної психології і кримінального процесу на тему «Використання спеціальних психологічних знань у кримінальному процесі» і ВАК СРСР йому було присуджено науковий ступінь доктора юридичних наук, а 1994 р. — вчене звання професора кафедри психології.

1990 р. М. Костицького було обрано деканом юридичного факультету, а 1991 р. він паралельно ініціював створення факультету психології в Інституті пере-кваліфікації кадрів Львівського університету, відділення психології на нововідкритому філософському факультеті. У тому ж Інституті перекваліфікації кадрів з ініціативи його директора Р. Мокрика і М. Костицького відкрили перший в Україні спеціальний правовий факультет для отримання другої освіти, на якому з тих, хто мав вищу освіту, почали готувати юристів. Потому він створив кафедру психології на філософському факультеті та очолив її, не складаючи обов'язків декана юридичного та спеціального правового факультетів, почав відновлювати закриту в 50-х рр. кафедру міжнародного права.

Враховуючи наукові здобутки у сфері психології, 1992 р. М. Костицького було обрано членом-кореспондентом та членом Президії першого складу новоствореної Академії педагогічних наук України.

Не тільки як науковець, а й юрист-практик, 1990 р. М. Костицький взяв участь у створенні й роботі першого незалежного клубу адвокатів. З клубу вийшла ініціатива скликання установчого з'їзду українських адвокатів. До нього вступали працівники прокуратури, слідчі й судді.

23 липня 1993 р. Указом Президента України Михайло Васильович був затверджений дійсним членом-засновником Академії правових наук України, а на перших Загальних зборах Академії в листопаді того ж року був обраний дійсним членом (академіком) та членом Президії.

Починаючи з 1991 р. М. Костицький брав активну участь у правотворчій роботі: спочатку як науковий консультант комісії з правопорядку і законності, а з квітня 1994 р. — як народний депутат та член Конституційної комісії. У парламенті він очолював підкомісію з правової політики та законодавчих передбачень. Став учасником підписання Конституційного договору 8 червня 1995 р. та прийняття Конституції України 28 червня 1996 р.

1995 р. М. Костицького було призначено проректором з наукової роботи Української академії внутрішніх справ, а в жовтні 1996 р. — суддею Конституційного Суду України, де він працював до жовтня 2005 р., продовжуючи виконувати обов'язки проректора, пізніше — професора Національної академії внутрішніх справ (за сумісництвом). Після закінчення повноважень судді він повернувся на викладацьку роботу до цього навчального закладу.

За заслуги перед Україною, значний внесок у розвиток науки і освіти, організацію вищих навчальних закладів і факультетів (в т.ч. відомчих) та підготовку кадрів у них М. Костицькому було присвоєно звання генерал-майора та генерал-лейтенанта внутрішньої служби, почесне звання «Заслужений юрист України». Його нагороджено орденами «За заслуги» II та III ступенів, орденом Короля Данила Галицького, Почесною грамотою Верховної Ради України, дипломом Конституційного Суду України, відомчими нагородами МВС України та Державної служби виконання покарань, Внутрішніх військ України,

церковними орденами, відзнаками органів місцевого самоврядування, громадських організацій, вітчизняних та зарубіжних вищих навчальних закладів.

М. Костицький є автором понад 200 наукових праць. Серед них — перші в Україні підручники з політології, філософії права, юридичної психології, зокрема: «Судебно-психологическая экспертиза» (1987), «Введение в юридическую психологию: методологические и теоретические проблемы» (1990), «Використання спеціальних психологічних знань в кримінальному процесі» (1990), «Екологічна етика і психологія людини» (1992, у співавторстві), «Основи держави і права» (1992, 1993, у співавторстві), «Політологія» (1993, 1994, у співавторстві), «Правознавство» (1994, у співавторстві), «Правоведение» (1995, у співавторстві), «Історія політико-правових вчень» (1995), «Юридична психологія» (1999, у співавторстві), «Воєнно-юридична психологія» (1999, у співавторстві), «Філософія права» (2000, відповідальний редактор), «Філософські та психологічні проблеми юриспруденції» (2009), «Психологія судового розгляду кримінальних справ» (2010, у співавторстві), «Судово-психологічна експертиза в адміністративному процесі» (2011, у співавторстві) та ін.

Під його керівництвом написано і захищено сотні дипломних і магістерських робіт, більше двадцяти кандидатських і десяти докторських дисертацій.

Він є співзасновником наукових шкіл юридичної психології та філософії права в Україні, низки наукових часописів, в т. ч. «Проблеми філософії права» та «Юридична психологія і педагогіка».

М. Костицький протягом трьох каденцій виконував обов'язки експерта ВАК України, був організатором чи співорганізатором спеціальних рад із захисту дисертацій у Львівському національному університеті імені Івана Франка, Львівському державному університеті внутрішніх справ, Національній академії внутрішніх справ. В останній і нині він очолює спеціалізовану раду із захисту дисертацій з філософії права та юридичної психології.

Основні наукові праці М. Костицького із суміжних з порівняльним правознавством дисциплін

1. Методы изучения историко-правовых явлений. — Львов, 1986. (у співавторстві з П. Ф. Гуралем, М. І. Настюком, Б. Й. Тищиком).
2. Філософія права. — К., 2007. (у співавторстві з О. О. Бандурою, В. М. Вовк, В. М. Кравцем та ін.).
3. Філософські та психологічні проблеми юриспруденції. Вибрані наукові праці. — Чернівці, 2008.
4. Філософія права як наука і навчальна дисципліна // Проблеми філософії права. — 2003. — Т. 1.
5. Необхідність трансформації юридичної методології як бази розвитку права // Український правовий часопис. — 2004. — Вип. 7 (12).
6. Філософсько-правовий рівень осмислення інтеграційних процесів у праві (на прикладі інтеграції українського і європейського права) // Європейські інтеграційні процеси і трансформація права на постсоціалістичному та пострадянському просторі : тези доповідей і повідомлень на міжнар. наук. семінарі (м. Київ, 23–24 вересня 2005 р.). — К., 2005.
7. Філософські та психологічні проблеми інтеграції українського й європейського права // Європейські інтеграційні процеси та трансформація права на

- постсоціалістичному та пострадянському просторі : матеріали міжнар. наук.-практ. семінару. — К., 2006.
8. Філософський аналіз європейського права та його трьох світоглядних джерел // Філософські та методологічні проблеми права. — 2009. — № 1.
  9. Натурфілософія чи матеріалістична діалектика (до питання про методологію юриспруденції) // Філософські, методологічні й психологічні проблеми права : тези допов. III Всеукр. наук.-теор. конф. (м. Київ, 23 квітня 2010 р.). — К., 2010.
  10. Сучасні філософські та психологічні проблеми правознавства і спроба їх теоретичного осмислення // Університетські наукові записки : часопис Івано-Франк. ун-ту права ім. короля Данила Галицького. — 2010. — Вип. 1.
  11. Переваги натурфілософії як методології юридичної психології (на підґрунті порівняльного аналізу з матеріалістичною та ідеалістичною діалектикою) // Університетські наукові записки : часопис Івано-Франк. ун-ту права ім. Короля Данила Галицького. — 2011. — № 3.
  12. Філософсько-правові питання методології юридичної науки // Філософські та методологічні проблеми права. — 2011. — № 2.
  13. Методологічна роль філософії права і юридичної психології в XXI столітті // Філософські, методологічні, соціологічні та психологічні проблеми права : матеріали 4-ї Міжнар. наук.-теор. конф. (Чернівці, 28–29 травня 2011 р.). — Чернівці, 2011.
  14. Сутність права з філософської та теоретико-правової точки зору // Університетські наукові записки : часопис Івано-Франк. ун-ту права ім. Короля Данила Галицького. — 2011. — Вип. 4.
  15. Про діалектику як методологію юридичної науки // Філософські та методологічні проблеми права. — 2012. — № 1(3).
  16. Спроба філософсько-психологічного осмислення ролі і функцій держави і права в епоху постмодерну // Філософські, методологічні та психологічні проблеми права : зб. матеріалів V Міжнар. наук.-теор. конф. (м. Київ, 17 листопада 2012 р.). — К., 2012.